

KURJER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 20. WRZESNIA V. S. ROKU 1805.

R O S S Y A.

S. Petersburg V. S. 8 Września. Wszystkie woyska w inspekcyi S. Petersburgskiej pozostałe, po oddaleniu się części onych która iest w marszu, będą w głównej komendzie G. infanteryi Wiazmitinowa. Formować kazano 2 nowe półki artylleryi, liczbą 10 i 11. Szefami wyznaczeni GM. Woronow i Arakcejew; w tychże półkach umieszczeni będą: Podpółkownik Siczewski, Major Lang, Półkownik Tretiakow, Podpółkownik Rozinius, i wielu innych officyerów. Leibgardyi artylleryjskiego batalionu Kapitan, Pol, Rał, zostali Półkownikami w 10 półku artylleryi. Wyznaczeni komendantami artylleryjskich garnizonów; Roczensalmskiego Półkownik Purpur; Wiborgskiego Podpółkownik Proskuriakow; Fridrichshamskiego Kapitan Dekirchow, Narwskiego Major Chachłow; Odeskiego Półkownik Jewlew.

J. J. M. dał reskrypt nast. do Akt. Taynego Konsyl. Graffa Bezborodki: Przyniesione od was pożyteczne urządzenie dla ufundowania w Nieżynie Gimnazjum wyższych nauk, na którego utrzymanie poświęciliście majątek znaczny, utwierdzając według chęci waszey; ażebyśmy oświadczyli szczególne ukontentowanie za takie dzieło, które ma za cel rozkrzewienie oświecenia i dobra oyczyzny; uznaiemy za rzecz sprawiedliwą dać wam order S. Włodzimierza 1 Klasy ustanowiony w nadgrodeż znamienitych dzieł obywatelskich. Znaki onego przyłączaiąc rozkazuiemy wam przyiąć i nosić według przepisu.

D. r. J. J. M. dał do Senatu ukaz następuiący osnowy. Uważaiąc zdarzenia tak mocno wzruszaiące pokóy Europy, nie mogliśmy poglądać obojętnie na niebezpieczeństwa oney groźne. Bezpieczeństwo Monarchii naszej i powaga, świętość traktatów, naostatek chęć iedyna i nigdy nieodmienna, utwierdzenia w Europie pokoju na gruntownych zasadach, skłoniły Nas do ruszenia części woysk za granicę. Dla tych przyczyn postanowiliśmy nie tylko dopełnić woyska, lecz nadto znacznie liczbę onych pomnożyć: więc rozkazuiemy w całym państwie wybrać z 500 dusz rekrutów 4 zaczynaiąc d. 1 listopada, kończąc wybor d. 1 Stycznia. W tém dziele zachować trzeba przepisy dawniejsze, na podobny przypadek zrobione, przydaiąc nowe, iak następuią: Dla ulgi obywatelom, pozwala się na ten raz przyimować takich rekrutów, którzy wzrostu dawniey przepisanego nie mają, byleby iednak mieli 2 arszyny, 3 wierszki i pół, a urodę nadgradzaiła w nich siła. Przyimowani będą rekruci w samych tylko miastach Gubernskich, wyiowszý iednak Gubernie rozległoyse; np. Jrkustką, Permską, Wiatską, Wołochodzką, gdzie prócz Gubernskich wyznaczią się do przyięcia miasta; Wierchni Udyńsk, Alekmińsk, Ustiug, i inne według zdania G. Gubernatorów. Ponieważ rekrutka powinność iest powszechnym obowiązkiem dla wszystkich stanów w podusznym okładzie położonych, i przeto równą dla wszystkich być powinna, postanowiono: wszyscy wzięci w rekruty, licząc od wyboru terazn. ludzie wszelkiego stanu, mają zostawać w służbie lat 25. Ludzie odnodworcy i innych stanów, którzy uwolnieni od służby, powracaiąc do własnych siedlisk, dotąd mieszczeni bywali w okładzie, i znosili wszelkie podatki skarbowe, odtąd zostaną od tych powinności wolnemi. Ludzie teraz w służbie będący nie należą do niniejszey ustawy; termin ich służby zostanie taki, iak w dawnych ukazach iest przepisano. Naostatku położone są przepisy względem przyimowania rekrutskich kwitów,

H I S Z P A N I A.

Madrid 29 Sierpnia. Goniec przysłany z Cadix donosił dworowi, że Adm. Gravina, Villeneuve, Grandellana, Magon, wyszedłszy z Ferrolu szczęśliwie zawineli do portu. Jak wielką potęgę przyprowadzili, niewiadomo; to

pewna iż okręta lin. Atlas, Espana, America w Vigo zostały; pozostało więc 15 tylko z flotty zachod. Indyjskiej; iak wiele Hiszpania w Ferrolu uzbroiła, rząd utaił przed powszechnością; Gourdon miał 6 Francuzkich. Wszystkie razem wyszły, czyliż część na miejscu została, czas pokaze. Goniec drugi z Cadix powiada, że wkrótce po przybyciu wielkiej flotty, pokazała się tamże druga; naczelnikiem oney Kap. Lallemand; był d. 15 w Vigo; d. 17 pod żagle wyszedł, d. 22 stanął w Cadix z 5 okrętami lin. 3 fregatami, 2 korwetami. Podobnym sposobem w liczbie tajemnic rządowych kłaseć trzeba siłę eskadry, którą wodzowie zprzymierzeni w Cadix znaleźli; iakoteż dalsze ich przedsięwzięcia i zamysły. Naypodobnieysza rzecz do prawdy, że Villeneuve niedługo bawiąc w porcie, skoro naprawi okręta, opatrzy one w żywność, przyedzie natychmiast do Carthageny, zabierze Adm. Salcedo z 8 okrętami, pośpieszy do Toulonu, gdzie 6 iest gotowych. Tak flotta do 50 i więcej statków lin. urosłszy, może dzieło ważne przedsięwziąć na morzu śródziem. i w drugich stronach, iесли nieprzyjaciel potężniejszy wspomnionemu połączeniu wcześniej nie przeszkodzi. Angielscy Adm. Collingwood, Knight, Bickerton, opuściwszy zamknięcie Cadix i Carthageny zgromadzili się w Gibraltarze, podobno czekaiąc większych posiłków z oyczyzny, dla zaczęcia wojny zaczepney. Już komendant Ferrolu pisał, że d. 20 ukazała się przed portem liczna nieprzyjaciel flotta; lecz gdy naszej nie znalazła, udała się niemieszkaiąc w strony zachodnie, zmierzaiąc do przygórka Finisterre, zkąd obróciła drogę ku południowi.

Przed kilka d. w stolicy naszej był rozruch. Szwajcarski żołnierz z regimentu Ruttiman przytrzymał człowieka w bramie, podobno za rozkazem zwierzchności. Zebrało się wnet pospólstwo, głośno wołaiąc, ażeby ów żołnierz był arestowany. Na co gdy się nie zgodzili Officyerowie, od słów przyszło do zwady i boiu krwawego. Szwajcarowie ognia dawali w obronie, gmin walczył wszelkim orężem; chciwał nawet spalić koszary, i szpital woyskowy, w którym ów człowiek zamknięty siedział. Naostatek przybywa Officyer narodowy Hiszpański, więźnia na wolność puszcza; pospólstwo tém uspokojone powraca do domów. 14 Szwajcarów życie utraciło, więcej iest ranionych. Z gminu iak wiele osob zginęło, rząd nie ogłosił; lecz zapewne klęska być musi bez porównania większą. Gdyby Komendant stolicy wcześniej nie usmierzył obustronney zawziętości, mianowicie Szwajcarów, których Półkownik pałał chęcią zemsty, zapewne byłoby większe krwi rozlanie.

B R Y T A N N I A W.

Londyn 20 Września. Handel duszą iest kraiu naszego; ten źródłem i zasadą bogactw i potęgi narodowej; temu wiśniemy przewagę i bezpieczeństwo nasze; on daie Anglikom sposobność posiłkowania zprzymierzeńców, niszczenia nieprzyjacielskich zamysłów. Słusznie więc zdarzenia dla handlu pomyslnie lub przeciwne obchodzą narod cały. Między najszcześniejszemi liczyć trzeba przybycie flotty Indyjskiej, tak dawno i troskliwie oczekiwanej. Adm. Raynier dawno z Ceylanu do wyspy S. Helene zawinowszy, czekać musiał do d. 12 lipca na okręta późniey wysłane; ruszył nakoniec, i po 2 mies. zegludze przybył do brzegów oyczystych. Mógł być w niebezpieczeństwie, nie miiąc dla straży, tylko okręta; Trident od 64 arm. Mediator od 44; lecz w drodze nieprzyaciela nie spotkał; Francuzkie i Hiszpańskie flotty ukryły się w Cadix; Rochefortską zeglazę nasi widzieć mieli w odnodze Quiberon 31 Sierpnia; co wbrew przeciwi się doniesieniom Hiszpańskim, które zapewniaiā, iż Lallemand przyłączył się do wielkiej flotty.

Cokolwiek iest, Azyatycka żadney przeciwności nie

doznała w podróży długiej, nic nie straciła; wszystkie statki przyszły w całości, od wiatrów nawet nie uszkodzone, które Anglikom sprzyjały statecznie. Przyszły zaś okręta kompanii wschod. Canton, Cuffnells, Fame, Glatton, Ceres, Castlereagh, Bengal, Dundas, Cirencester, Thannes, Experiment, Briton, Dover, Monarch, Perseverance, Alwrich, Charlotte, Burgess, Walmer, S. Vincent, Arniston, Alexander, Ely, William, Prensley, Sovering, Neptune, Walthamstow, Nelson, Wellesley, Winchelsea, Exeter, Taunton. Asia, Ocean, i 4 statki powracające z morza połudn. gdzie się bawiły połowem wielorybów, ogółem wszystkich okrętów kupieckich 39. Tak bogatej floty dotąd nigdy Brytania nie widziała przychodzącej od wschodu; ładunek cały oszacowano 30 mill. FS. Nie licząc zysków kompanii, dość jest powiedzieć, iż rząd cła wezmie od niej między 4 i 5 mill. FS. iak wiele nigdy nie miał w czasach najszcześniejszych.

Gdy przybycie bogatej floty napełniało pociechę Anglików, tegoż d. prawie zawiąła do portów druga nierównie liczniejsza, lecz mniej szacowna z osad naszych w Ameryce półn. Wyrachowała Admiralicja, że z 3 flott niedawno przybyłych, z Jamaiki, Indyi, i Quebec rząd zabrać może 8 t. doświadczonych maytków, co wystarczy na osadzenie 15 okrętów lin. których iak najwięcej zbudować, naprawić, i uzbroić postanowił Prezydent Barham, ażebyśmy nie tylko wprawą i doświadczeniem, ale też liczbą przewyższyli połączonych z Batawami i Hiszpanami Francuzów. Dziś wprawdzie niema tego nagłej potrzeby. Russel zamyka w Texel Batawów; jeżeli do nich przyłączą się w zimie okręta zbudowane w Anvers, wodzowi naszemu przybędzie z odsieczą Drury teraz nieczynny przy brzegach Irlandzkich.

W Dunquerque, Calais, Boulogne, Hayre, S. Malo. floty strasznie być przystały ogołoczone z żołnierza lądowego; iednakże dla większego bezpieczeństwa i zupełnej spokojności Anglików, Keith z liczną eskadrą krąży nieustannie przed portami temi; któremu do pomocy ponieważ przydany jest niedawno Sidney Smith mąż waleczny i śmiały, nie ieden rozumie; iż wkrótce podobno będzie przedsięwzięta od nas wyprawa na zniszczenie portów i floty. W Brest chociaż Gantheaume stoi zawsze na iednej kotwicy, pokazując gotowość i ochotę do żeglugi; pewni iednakże iesteśmy, iż nie wynidzie na Ocean, dopóki widzieć będzie w bliskości Cornwallisa czuwającego na wszystkie obróty nieprzyjaciół. Nadto, iak słyhać, z Brest Francuzi wojska lądowe ruszają ku Renowi, Włochom, i Szwajcarom, iak z Boulogne i Texel. Podobno więc Gantheaume przestanie na samém ćwiczeniu w morskich obrótach ludu swojego; na co wybrał stanowisko wygodniejsze po ostatniej bitwie, niż miał dawniej. W Indyi zachod. nieprzyjaciele nie mają siły słusznej przeciw Adm. Cochrane i Dacres, prócz kilku okrętów Hiszpańskich, nieczynnych w Havanje. W Indyi wschod. Linois i Harstinck mogą krążyć po morzach rozległych, mogą nawet cokolwiek szkodzić handlowi naszemu; lecz z Adm. Pellew i Trowbridge walczyć wstępnie nie mogą, nie mając nad 5 okrętów lin. przeciwko 10

Więc wszędy dziś góruje morską potęgą Brytannów. Zostaie mówić ieszcze o morzu śródziem. Jeżeli Villeneuve i Gravina nie zostawili w Ferrolu żadnego z okrętów swoich, iak 3 w Vigo; jeżeli całą eskadrę Grandellany i Gourдона zabrali; jeżeli to jest prawdą, iż Lallemant z niemi się złączył, i w Cadix 8 Hiszpańskich znaleźli; mógł tam nieprzyjaciel zebrać do 40 okrętów lin. zbierze więcej przechodząc do Carthageny i Toulonu; ale temu powinni przeszkodzić Collingwood, Calder, Bickerton. Już statek obojętny z ciałniny Gibraltarskiej przybyły doniósł, że Adm. Angielscy połączeni stoją pod Cadix. Potwierdza wiadomość pomyślną okręt Achilles od 84 arm. który wczora zawinął dla naprawy podobno do Portsmouth. Mówi Kapitan, iż zostawił Caldera z 28 okrętami lin. krążącego przed portem nieprzyjacielskim, gdzie floty Hiszpańska i Francuzka są zamknięte. Tym sposobem, połączenie się z eskadrami uzbroionemi w Carthagenie i Toulonie zrobili Anglicy niepodobnym dla Adm. Villeneuve i Graviny, bez stoczenia nowej bitwy, której skutku czekamy niecierpliwie bez żadnej troskliwości, jeśli tylko żeglarskie powieści są rzetelne, gdyż rząd milczy o tém.

Słyhać iż pomyślne doniesienia przysłane od Caldera przyczyną były spóźnienia wyjazdu Nelsona. Już nakoniec pożegnał Ministrów i Admiralicję; i już odebrał instrukcje, i władzę nieokreśloną czynienia na morzu śródz. cokolwiek być osądzi z dobrem oyczyzny i przzymierzeńców naszych. Kommenda jego rozciąga się od

Cadix po całe przestrzeni zamkniętej między Hiszpanią, Francją, Włochami, Afryką, Azyą, państwem Turckiem i Austryackiem; może iednak w potrzebie wyniść na Ocean, i ścigać po wszystkich częściach świata floty nieprzyjacielskie, iak uczynił niedawno ścigając do Indyi zachod. jeśli teraz ieszcze wyniść potrafiły z morza śródz. Za kilka d. zapewne z Plymouth wynidzie na okręcie Victory od 100 arm. z nim płyną: Ajax, Defiance od 74, Agamemnon od 64, i fregata Eurialus.

Pierwszym tego wodza zamiarem będzie zwalczyć przzymierzeńców po morzu krążących; albo przynajmniej trzymać zamkniętych, jeśli nie osmiela się zaufani w liczbie, z Cadix wyniść. Drugi cel wyprawy jest pomagać G. Craigh. Ten iak mówią, przystąpić ma do ważnego przedsięwzięcia na lądzie Włoskiej ziemi; sam, czyli też za pomocą przzymierzonych Mocarstw, zostawmy czasowi. To pewna, iż wkrótce odbierze z Anglii posiłek bardzo znaczny wódzom żołnierzu, ażeby mógł użyć do wyprawy całą Małtę załogę, w której lud mieszkając długo, i już się oswoił z powietrzem gorącym. Zgadnąć trudno, czyli do morza śródziem. rząd zamysła posyłać całą, lub w części przynajmniej armię, która jest przeznaczona siadać na statki; i iuz w portach zgromadzona, ostatnich rozkazów czeka. To niewątpliwa, że do tej wyprawy użyć mamy 35 t. wybranego z całej armii żołnierza, pod wodzami najwięcej doświadczenia i sławy mającemi. Statki nasze które odwozły niedawno do Vigo iędców Hiszpańskich, widziały w tym porcie okręt Francuzki Atlas od 74 arm. Espana, America od 64. Króla Kat. żaden z nich zdatnym nie jest do prędkiej żeglugi; wszystkie długiej naprawy potrzebują; tak bardzo są postrzelane w bitwie z Calderem przegranej.

Po śmierci X. Gloucester stryja swojego, X. d'Yorck został Półkownikiem gwardyi pieszej, X. Cambridge regimentu Coldstream, X. Kent Feld Marszałkiem.

Amerykańskie pisma donoszą, iż eskadry nasze z kroć usiłowały podbić wyspę Batawską Curassao w Indyi zach. Ale żołnierz z kroć wysadzony na ląd, zawsze z klęską w ludziach i działach do okrętów powracać musiał. Gubernator osady poymał i zamknął w więzieniu iednego z obywatelów, podeyrzanego o korespondencyą zdraziecką. Anglicy oddalając się w drugie strony, przed portem zostawili z fregaty, 3 korwety, iakby chcieli raz 3 ieszcze losu doświadczać. Według niektórych rozumienia, dziś Brytania W. porę ma najlepszą do podbicia osad nieprzyjacielskich po wszystkich częściach świata, gdy od zapowiedzianego lądowania w domu bezpieczna, łatwo może wysyłać za morze najliczniejsze wojska lądowe, które dotąd na własną obronę w bezczynności trzymać musiała. Spodziewać się trzeba, iż floty w Cadix i Bresteńska długo zostaną zamkniętymi.

Czekamy wkrótce ogłoszenia rapportów, iakie kompania z Indyi wsch. odebrała przez Adm. Raynier. Ważne nie mogą być zapewne, gdyż najpoźniejsze przywoził lądem goniec; flotta ieszcze w mies. lutym opuściła brzegi Coromandelu. Według powieści podróżnych, Holcar z wojskiem bardzo małym znajdował się w górnych prowincjach; wiele miast i twierdz iemu wydartych, zwycięzca oddał Scindyi, do którego dawniej należały, iakie są: Powanghus, Dohud, Asser, Ghur. Narod Seiks zwany słyhać o klęskach i upadku Marattów, przed których przemocą upadał, zbiera się na granicy, zamyslaiąc wtargnąć do ich kraiu. Holcar przyprowadzony prawie do rozpacz, wzywać zaczął tajemnie wielu Panów i XX. do związku powszechnego przeciw Angielskim dzierżawom. Rząd nasz odkrył korespondencyą, z której widzi, że nie wszyscy z wezwanych i namawianych uwiesć się dali Marattom; niektórzy wyraźnie myśl odrzucili sobie podaną, nie tylko przez Holcara, ale też przez Agentów postronnych.

Czekamy wkrótce przybycia floty 200 żagłów liczącej z wysp Antylskich; ta którą niedawno do nich z Cork wysłano, szczęśliwie do Barbados zawinęła. W powszechności mówiąc, r. ter. żegluga pomyślniej nam idzie i handel nad przeszłe lata wojenne. Całość flott wielu przypisać należy rozkazom przez Admiralicję danym do komendantów okrętów na straż przydanych, iak, kiedy, prowadzić mieli one floty; niemniej pilnemu uważaniu obrótów nieprzyjacielskich. Wyiwszy rabunek Adm. Mississy, i statki zabrane pod Antigoa, nic prawie Anglicy nie utracili na innych morzach; te zaś szkody nadgrodziły się w sówit szczęśliwym powrotem flott bogatszych.

Hiszpani zdają się myśleć o oblężeniu Gibraltaru. W tej twierdzy jest pogłoska, że czekają tylko przyby-

cia 16 t. Francuzów, którzy na końcu Września byli spodziewani. Godzi się rozumieć, iż woyna lądowa nie pozwoli myśleć o tém przedsięwzięciu Napoleonowi. W obozie S. Rocha i Buena Vista G. Castannos ma teatr dla zabawy żołnierskiej. G. Moreau dawno wypłynął z Cadix; rzecz dziwna, że dotychczas nie odbieramy wiadomości o jego przybyciu do Ameryki półn.

Pisma nasze głośno mówić zaczęły o zawartém przy mierzu między Brytanią W. i Szwecyą. Król Szwedzki ofiarował Jerzemu 3. 24. t. żołnierza lądowego, których użyć możemy do upodobanej wyprawy. Hetmanic będzie G. Stedingk. Jakie subsidia zapłacimy Gustawowi Adolfowi, niewiadomo; rzecz objaśni Parlament, który jednak podobno zwołany być nie ma przed m. listopadem, ażeby Ministrowie cokolwiek pewnego donieść mogli o nowym składzie politycznych interessów na lądzie Europejskim.

Adm. Cornwallis powiada, że Gatheauume obrał dla floty swojej nowe stanowisko, które się rozciąga od Camaret do Bertheaume. Wszystkie nadbrzeża pasmem nieprzerwanem baterii lądowych okryto, ażebyśmy żadnego przystępu do okrętów na kotwicy utwierdzonych nie mieli: z miejsca jeszcze były mniej bezpieczne, i na tych założono baterie, każdą od 32 ciężkich arm. Opisując ostatnią utarczkę z częścią floty naszej Gatheauume wyraził, iż Francuzi wprowadzić chcieli mierzyć się z Anglikami; lecz rząd im przepisał, w iakich przypadkach bitwę stoczyć powinni.

A U S T R Y A.

Wiedeń 14 Września. Ambassador Austriacki przy dworze Rossyjskim Stadion otrzymał order S. Stefana.

Nic jeszcze nie wiemy o poruszeniach woyska naszego; na 2 główne dywizye jest podzielone, Włoską i Niemiecką. i hetmani Arcy X. Karol, prawemu skrzydłu dowodzi Arcy X. Jan, lewemu X. Lichtenstein; na czele 2 jest Franciszek z G. Mack; prawego skrzydła komendę oddano Arcy X. Ferdynandowi, lewego X. Schwarzenberg. Nadto w Tirolu będą z dywizye mniejsze pod GG. Bellegarde i Auffenberg. Do Wenecyi nowe coraz woyska przybywają z Trieste, Fiume, i portów Dalmacyi, które natychmiast występują do prowincyi lądowych. Twierdze w Chiozza, S. Giorgio, i inne które miasto zasłonić mogą od napaści morskiej, pilnie naprawiono, powiększono, ludem i działami osadzono. Tyrolskim stanom nakazano zjazd walny, gdzie pod prezydencyą Arcy X. Jana Obywatele z gorliwości i przywiązania do tronu dawno słynący, naradzać się mają o sposobach skutecznej obrony własnego kraiu. To samo uczynią zapewne Węgrzyni. 12 t. rekrutów, o które pisał do Comitatów Arcy X. Józef Palatinus, rozdane będą między 12 regimentów piechoty Węgierskiej; tylko regiment Jellichich nie potrzebuje posiłku.

Posel Francuzki Laroche foucault teraz podał dworowi naszemu notę, nieco dawniej stanom Rzeskim podaną w Ratisbonie, zciągającą się do nadzwyczajnych obrótów armii Austriackiej we Włoszech i nad granicą Bawarską; lecz na to nie otrzymał żadnej odpowiedzi; tym czasem już liczymy 200 t. zbrojnego ludu, które stanowią na miejscach wyznaczonych czekają ostatniego hasła na zagajenie kampanii. Słychać iż pomieniony posel miał oświadczyć, że przestąpienie granic trakta tem Lunewilskim zakreślonych przez woyska Austriackie, i zajęcie iakiejkolwiek części w Rzeszy Niemieckiej, Francya poczytywać będzie za wypowiedzianą sobie woynę.

G. Meerveldt pojechał do Berlina; jeszcze niewiadomo, co Król Pruski czynić postanowił w okolicznościach ter. X. Aversperg pośpiesza do Munich dla umówienia się z Elektorem względem kraiów jego z Austryą granicznych, które iak niesie odgłos powszechny, wkrótce osadzić mamy. To pewna, iż Maximilian wyjechał z całym dworem do Wurtzburga; tamże pośpieszać kazał woysku swojemu; regimentom zalecono w 48 god. przywołać urlopowanych żołnierzy, i wyciągać. O przewiezieniu galleryi, archiwów, rzeczy kosztowniejszych do pomienionego miasta w Frankonii, już się doniosło.

Rozkaz ściśle wykonany, ażeby officyerowie Austriaccy nie brali do obozu koni i ekwipazów nad przepisaną liczbę, sprawił skutek spodziewany; oszczędzi się przez to kilka mill. złotych skarbowi; już teraz 100 t. racyi furazu mniej wydają niż dawniej; Są jeszcze inne przepisy nowe zciągające się do karnosci woyskowej; Officyer któryby pierzchnął przed nieprzyjacielem, bę-

dzie rozstrzelany. Z Pragi 100 pontonów do Lintz, tyłu z naszej stolicy do Włoskich granic posłano.

Przez Semlin z Belgradu wiadomość odbieramy, że Sułtan Selim zezwolił na wszystkie prawie żądania Serwianów. Inne doniesienia z Turcyi są sprzeczne i wątpliwe. Niedawno mówiono o pobiciu bylego Wezyra Jussuf przez Tahera Baszę Trebizondy; dziś piszą, że nie Jussuf lecz inny wódz, Ciapan Oglou nazwany został zwyciężonym. Tryumfujący Taher nie widział żadnego niebezpieczeństwa, i woysko swoje rozłożył po miastach zdobytych. Postrzegli omykę, i korzystali z niej przeciwnicy; nieprzyjaciel nie zwykł przebaczać. Ciapan i Jussuf wpadają niespodzianie, i gronią buntowników, tak dalece, iż godzi się mieć woynę za skończoną na zawsze. 6 t. karabinów, wiele innej broni zwycięzca zagarnął; 50 głów odciętych officyerom Tahera na bramach pałacu Sułtańskiego utkwiono; sam dowódzca uszedł śpiesznie w stronę daleką.

P R U S S Y.

Berlin 14 września. Do naszej stolicy, Lipska, i Dreżna z Ratisbony wiadomość przyszła, iż woyska Austriackie rzekę Inn przebywszy do Bawaryi wtargnęły. Ten przypadek zdaie się nieuchronną woynę zwiastować. Miejsce i d. przeprawy niewiadome. Nie więcej mówić możemy o układach dworu naszego. G. Duroc jeszcze tu bawi, przypatrując się popisom. Król zalecił, ażeby woyska Pruskie zgromadzały się na miejsca wyznaczone Artyllerya z naszego arsenału zupełnie gotowa, wkrótce wyciąga do obozów, nie zgadywamy w którą stronę. Rady Ministrów i GG. bardzo częste. Przeważa opinia, iż obojętność ścisłą zachowamy na woynie ter. iakieśmy czynili dawniej szczęśliwie. Lecz nie wiemy, czyli neutralności linia r. 1795 wytknięta będzie zachowana. Inna pogłoska zapowiada obojętność zbroyną, i rychłe zprzy mierzenie się Fryderyka z dworami Duńskim, Saskim, i Hesse Casselskim, do którego inni Panowie przystąpić mogą.

Za tą obojętnością mówi postępek Elektora Haskiego, który woyska swoje do 35 t. liczone zwoławszy nagle pod Cassel, znowu rozwiązał i do domów żołnierzom urlopowanym po zakończonych popisach powrócić dopuścił. Mówi ustąpienie Elektora Bawarskiego z dworem, sprzętami, woyskiem do Frankońskich dzierżaw, które z Pruskiemi graniczą. Mówi jeszcze prośba przez Marsz Francuzkiego Bernadotte zanesiona do dworu Casselskiego, ażeby mu się godziło część armii swojej pod G. Barbou wysłać w strony Niemiec połudn. i bezpiecznie przeprowadzić przez Hassyą z Hannoveru; gdzie bynajmniej nie słychać o żadnych posiłkach z Batawii, które jednak przyść mogły, gdyby w Niemczech półn. woyna zapalić się miała. To godna uwagi, że do stolicy kraiu przez Francuzów podbitego, w tych czasach prawie razem przybyli: Pruski Minister Massow, G. Knobelsdorff, tajny Konsyl. Rudolphi, Graf Nesselrode z Berlina, i wiele innych osob znacznych.

Większe jeszcze wrażenie uczyniło doniesienie z Stuttgartu, że posel Francuzki Didelot miał podać notę Elektorowi, w której imieniem Napoleona nie tylko żąda oddania kraiu Wurtembergskiego w moc Francuzom na przypadek nowej wojny, ależ 10 t. woysk posiłkowych, zasadzając się niby na tajemnych przymierzach od r. 1796 podpisanych. Co sprawiwszy posel, miał pośpieszyć do Carlsruhe, i podobne uczynić przełożenie Elektorowi Badeńskiemu. Lecz te wszystkie wiadomości nie są urzędowe. Ta przynajmniej pewna, że Elektor Arcy Kanclerz prosił Napoleona, żeby mógł obojętnym zostać, i otrzymał, jeżeli na to zgodzi się dwór Wiedeński. Minister stanu Haugwitz na wszystkich radach Królewskich obecny, ma wkrótce wyjechać, do Wiednia czy Paryża, niewiadomo. G. Austriacki Meerveldt przybył do nas z Wiednia, w zleceniu najważniejszém, iak okoliczności dzisiejsze domyslać się każą. Powszechnie jest rozumienie, iż dwór nasz nic nie rzecze o wkroczeniu Austriaków do Bawaryi; kraiu linią nie zajętego. Elektor Bawarski wyjeżdżając d. 8 z Munich do Wurtzburga, Hrabie Rumford wysłał do Paryża. Francuzki zaś posel Otto uwiadomiony o wtargnięciu Austriaków opuścił stolicę Bawaryi, i ku Renowi pośpieszył.

F R A N C Y A.

Paryż 10 Września. H. Buonaparte, o którego wyniesieniu na dostojność X. Francuzkiego wyrok Senatu

dotąd ogłoszony nie jest, czynnym w służbie morskiej być zaczął. Pierwsza jego wyprawa miłą zapewne Ligurcom będzie. Sam o niej dał sprawę Ministrowi morskiemu, której osnowę kładniemy. Wyszedł pod żagle z Genui w pierwszych d. Sierpnia, stanął w Toulonie szkodę niemałą poniosłszy w żaglach; i prędko naprawiwszy swoje statki, pośpieszył do Algeru. Uprzedziła eskadrę korweta, przez którą H. Buonaparte doniósł posłowi Francuzkiemu, poco ma przybyć. W całej podróży nieprzyjaciela nie widział pilnie szukając; statek Ragusański powiedział jemu, iż Anglicy w znacznych siłach krążą przed Gibraltarem i Cadix. Stanowczy w Algerze oznajmił Regencyi, że przysłany jest od brata Napoleona, ażeby uwolnił Ligurów, których rozbojnicy kiedykolwiek poymać mogli. Zgodził się Dey na wszystko bez trudności; tę tylko kładnąc różnicę: iż wypuścić może Ligurów 30 zabranych pod flagą Francuzką; lecz nierównie ma więcej wziętych pod własną lub Hiszpańską; ci zaś dobrodzieystwa opieki nowego pana używać nie mogą.

Nie przestał na tej wymówce H. Buonaparte; traktował posła Dubois; nakoniec Dey chcąc okazać grzeszność obecnemu u siebie bratu rządcy Francuzkiego, wszystkich bez wyłączenia żadnego Ligurów, nawet przed 20 laty poymanyh odesłał na eskadrę w liczbie 231. Powraca więc Hieronim, widzi w drodze 2 fregaty Angielskie, które mu się zdały unikać bitwy, i 31 sierpnia do Genui zawiia, witany gęstym z dział wystrzałem, przyięty od Arcy Podskarbiego Lebrun. Niewolników na ład wysadzonych sam odprowadził do katedralnego kościoła, gdzie dziękczynny hymn śpiewano uroczystie. Wieczorem illuminacya w mieście powszechna i biesiady kosztowne; nadto młody rycerz okupił więźniów, których długi 300 fr. nie przenosiły. Opisać trudno radość ludzi z niewoli barbarzyńskiej powróconych, ich rodziny, i przyjaciół, którzy widzieli z pociechą, iak skuteczna jest opieka Francyi.

Wyspy Capraia, Elba przyłączone zostały do departamentu Golo. W Corsyce zaciągnąć pilnie kazano 2 bataliony lekkiej piechoty, od imienia departamentów Golo i Liamone nazwane.

Chociaż nie zginęła nadzieja utrzymania pokoju na lądzie, i trwają dotąd negocyacye, chciał jednak Napoleon być gotowym na wszelkie przypadki. Jak tylko Minister Talleyrand z Paryża do Boulogne przybył, donosząc podobno, iaką dał odpowiedź na przełożenia nasze dwór Wiedeński, której dotąd nie ogłoszono; wraz kazano G. Marmont z Texel ruszyć ku Renowi, G. Barbou część armii Hannowerskiej prowadzić do Moguncyi, gdzie zebrać się ma wkrótce 60 t. zbrojnego ludu. Opuściły zaraz obozy swoje woyska nad brzegami Oceanu czekające wyprawy Angielskiej; na czele 4 dywizyi większych są Marszałkowie: Lannes, Soult, Ney, Davoust. Sam panujący bez wątpienia przyjmie najwyższą komendę wielkiej armii, która składać się będzie z 190 t. pod nim z wodzów najpierwszy Murat, który podobno wyjechał do Strasburga, gdzie ma być główna kwatera.

W Alsacyi założono dostateczne magazyny dla takiej liczby przybywającego zewsząd ludu; każda gromada w miarę urodzaiów swoich powinna dostarczyć zboże i furaz. Do obywatelów mieszkających blisko drog, przez które ciągną regimenta ku Renowi, pisali Departamentów Prefektowie, prosząc usilnie, ażeby wszelkie potrzeby żołnierza opatrywano, który ma krew przelewać w obronie oyczyzny; co Napoleon przyjmie za dowód nowy gorliwości i przywiązania. Znajduie się w całej Francyi bardzo wielu Officyerów, którzy na rewolucyjnych wojnach do r. 1795 służąc, po zwinięciu woyska millionowego uwolnieni lub oddaleni przez Dyrektorów, w domach spokojności używali; wezwał wszystkich panujący do obozu na potrzebę dzisiejszą, tych mianowicie, którzy się dystyngwowali najbardziej. Do Włoch Massenie posiłki znaczne wysłano. Gdy armia większą zwana zgromadzi się nad Renem, ćwiczyć ją będzie Napoleon; ruszy natomiast w pole do Niemiec i Szwaycarów, gdy już nie będzie nadziei ukończenia zatargów innym sposobem. A ponieważ zdarzyć się może przypadek, iż obecność jego potrzebną będzie we Włoszech, tak wszystko urządzić kazał, ażeby w czasie najkrótszym w Mediolanie mógł stawać.

Xiężna Deux Ponts miała w powiatach Xięstwa niedgdy swojego dobra ziemskie, iey darowane od Elektora Bawarskiego; wszystkie dotąd pod sekwestrem były; teraz Napoleon przywrócić właścicielowi zalecił, z warunkiem ażeby przedała w 3. letnim przeciągu.

W Obozie pod S. Omer zostawiono 30. t. żołnierza; niewiadomo iak wiele w Boulogne, Dunquerque, i innych

miejskach nadmorskich. W tej stronie całej najwyższa jest władza Marsz Brune, któremu zalecono pilnie mieć oko na obróty flott nieprzyjacielskich, które iak słyhać, zabierają liczne woysko lądowe do wyprawy nie wiadomey. Flottylla Adm. Lacrosse ma być czynną, i strzedz bezpieczeństwa. Oboz S. Omer będzie ruszony w tym iedynie przypadku, gdy Batawia niazdem zagrożona zostanie. Niema ieszcze pewney wiadomości, czyli Marsz. Augereau wyprowadzi z Brestu ku Renowi 30 t. żołnierza zebranego na wyprawę Irlandzką.

Prawo o konskrypcyi woyskowej, i wyborze 60 t. 18 letnich młodzieńców, wykonywamy bardzo ściśle. Już kilku Mairów do więzienia poszło za niewierne dopełnienie obowiązku swojego, ten między innymi, który własnego syna uwolnił od służby bez przyczyn sprawiedliwych.

WŁOCHY.

Genua 29 Sierpnia. Arcy Podskarbi Lebrun przepisał, ażeby odtąd wszystkie bractwa w iedno były połączone, zabiegając wszelkim kłótniom i sprzeczkom, iakie niedawno zdarzyły się w Rivarola. Ociec S. dał nakoniec odpowiedź deputatom zakonu Maltańskiego, proszącym o potwierdzenie Kommandora Caraccioli na urzędzie W. Mistrza. Pius 7, powiada, obowiązany jest wprzód porozumieć się z drugimi Mocarstwami, Zmarły Mistrz Thomas miał za sobą głos z Przeorstw Rosyjskich. Elekcyja prawnie odprawić się nie może, gdy na nią obecnymi nie są deputowani wszystkich języków. Rozumieją niektórzy, że Monarchowie, w których państwach znajdują się pomienione języki, całą rzecz oddać zechcą pod rozsądek Oyca S. Co iesli nastąpi, bez wątpienia Mistrzem W. zostanie Ruspoli, który dawniej tego dostojenstwa przyjąć nie chciał.

Dnia 2 Września. Zawczora H. Buonaparte przybył niespodzianie do portu naszego; rozumielismy że w Toulonie bawi; on zaś powracał z Algeru, prowadząc 230 ieńców Liguryi uwolnionych. Opisywać nie będziemy powszechney radości, i iakie oney dali obywatele dowody. Arcy Kanclerz Lebrun donosząc o tém zdarzeniu, i zalecając Arcy B. publiczne nabożeństwo po wszystkich kościołach na podziękowanie Panu zastępów, wezwał cały naród do oświadczenia wdzięczności Napoleonowi. To ieszcze przydać należy, że H. Bonoparte oddalając się z Algeru wysłał fregatę i korwetę do Tunis i Tripoli, z prozbą do Regencyi o uwolnienie tam w niewoli zostających ziomków naszych.

Znajdujące się we Włoszech woyska Francuzkie po większej części zciągają do obozu wytkniętego pod Montechiaro między Brescia i Bergamo; w Modenie jest 7 t. w Reggio 5 t. w Bononii 7 t. które podobno wkrótce ruszą do granic. Z drugiej strony Austriacy wielką potęgę zgromadzili nad brzegami rzeki Adige, w Tyrolu i prowincyach dawniej Weneckich. G. S. Cyr znaczny posiłek ma otrzymać w 6 t. Corsykanow, którzy staną w Tarento mieście i okolicach jego. Już 3 t. wysiadły na ład w Liwornie. Twierdze: Mantuę, Peschiera, Ferrarę i inne pilnie w żywność opatrują Włosi.

BATAWSKA RP.

Haga 14 Września. Admirał Verhuel z Boulogne tu przybył, natychmiast pośpieszył do Texel dla widzenia się z Admirałem De Winter. Ponieważ o wyprawie zamorskiej myślić przestano, a flottylla z woysk lądowych ogołocona straszną być nie może nieprzyjacielowi; Verhuel zacznie sprawować urząd Ministra morskiego RP. Wszystkie okręta przewozowe do Texel i Helvoetsluys dawno zebrane oddano właścicielom, iako już niepotrzebne. G. Marmont raz ieszcze odwiedził Pensyonarza, i wyjechał z Batawskich granic za woyskiem, którego wszystkie dywizye pośpieszają ku Renowi wyższemu. Po oddaleniu się jego, nie mamy najwyższego kommandanta; dywizyom na obronę kraju zostawionym przywodzą Generałowie Monnet w Zealandyi, Rousseau w Rotterdamie, Oudinot w Harlem, Desaix w Utrechcie. Z Londynu jest wiadomość, iż lądowe woyska Angielskie siadają na okręta dobliskiej wyprawy; w Dunes jest 4500 ludu z gwardyi Królewskiej. Czas odkrycie, czyli nieprzyjaciel zamysła o naiechaniu Batawskich portów, czyli też Francuzkich brzegów dziś odsłonił.